

واکاوی و بررسی برنامه‌ریزی درسی از حیث تعاریف و اهداف

فاطمه حیدری، فاطمه غلامی بهرام

کارشناس علوم تربیتی

کارشناس علوم تربیتی

چکیده

در مقاله حاضر به توصیف و تعریف برنامه ریزی درسی و نیز به اصول انتخاب و سازماندهی محتوا در مدارس ابتدایی پرداخته شده زیرا با توجه به شرایط زیستی در جامعه امروزی، نیاز مبرمی به بازبینی مقاصد و هدف های تربیتی در مدارس ابتدایی به منظور تدوین برنامه درسی متناسب با شرایط زیستی در جامعه وجود دارد همچنین به نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدارس و سازماندهی برنامه درسی مورد بررسی قرار گرفته است، این پژوهش به صورت کتابخانه‌ای تحقیق شده و سعی گشته یک نگاه کلی به برنامه درسی و برداشت‌های مختلف دانشمندان از برنامه درسی در مدارس ابتدایی مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: برنامه درسی، برنامه ریزی درسی، محتوا، ابتدایی، مدارس

مقدمه

برنامه درسی به عنوان یکی از زیر نظام‌های اصلی سند تحول بنیادین و به منزله نقشه جامع یادگیری، زمینه ایجاد تحول همه جانبه، گسترده و عمیق در مفاهیم و محتوای آموزشی را فراهم می آورد. این برنامه تحول آفرین با تدارک فرصت های تربیتی متنوع و جامع، درصدد است تا امکان کسب شایستگی های لازم جهت درک و اصلاح موقعیت براساس نظام معیار اسلامی توسط دانش آموزان را میسر سازد و آنان را برای تکوین و تعالی پیوسته هویت خویش تا دستیابی به مراتبی از حیات طیبه یاری رساند. رسالت خطیر برنامه درسی ملی فراهم آوردن ساز و کارهای مناسب برای طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از برنامه های درسی در سطوح ملی تا محلی می باشد تا مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، مفاهیم آموزشی و تربیتی به صورت نظام مند و ساختار یافته در اختیار کودکان و نوجوانان قرار گیرد و محیطی با نشاط و مدرسه دوست داشتنی را به تصویر بکشاند (عظیمی، بدری، ۱۳۹۵). برنامه درسی برای متخصصان آموزشی و پرورشی تعلیم و تربیت از دیرباز مورد توجه عموم مردم و به ویژه داشته است. پیشرفت روز افزون علم و دانش متخصصان برنامه درسی را بر آن داشته است که به برنامه ریزی های دقیق و متناسب با گروه سنی دانش آموزان بپردازد درس علوم که جزء دروس پایه در نظام آموزشی محسوب می شود باید توجه ای مضاعف اعمال شود که طی آن اهداف هر دوره تحصیلی باید سنجیده شود و برنامه درسی خاص متناسب با دوره تحصیلی دانش آموزان طراحی شود (همان). واژه برنامه درسی یا curriculum از ریشه لاتین race course و به معنای میدان مسابقه یا فاصله و مقدار راهی است که افراد باید طی کنند تا به هدف مورد نظر دست یابند. از لحاظ تاریخی نیز مفهوم میدان مسابقه با رقابت در نظام آموزش مدرسه ای دارای بار معنایی خاصی است و آن عبارت است از این که مدارس همواره چیزی شبیه به یک میدان مسابقه را برای دانش آموزان تدارک دیده اند، زیرا تمامی دانش آموزان باید مجموعه ای از مواد، موضوعات و محتوای آموزشی را که برای تمامی آن ها یکسان و استاندارد می باشد فراگیرند و از این رو تمامی دانش آموزان برای طی برنامه درسی در دستیابی به خط پایان و دریافت گواهی نامه یا مدرک تحصیلی در یک حالت رقابت با یکدیگر قرار داشته اند (فتحی واجارگاه، ۱۳۸۱).